

Національний університет «Одеська юридична академія»

Робоча група з питань розвитку кримінального права
Комісії по правовій реформі при Президентові України

Робоча група з питань кримінального та кримінального процесуального права
Науково-консультативної ради при Голові Верховної ради України

Південний регіональний центр Національної академії правових наук України
Кафедра кримінального права НУ «ОЮА»

Одеський місцевий осередок ГО «Всеукраїнська асоціація кримінального права»

Завдання кримінального права в умовах надзвичайного стану

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції,

*присвяченої 25-річчю утворення
Національного університету
«Одеська юридична академія»*

**м. Одеса
9 грудня 2022 р.**

«Завдання кримінального права в умовах надзвичайного стану». Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю утворення Національного університету «Одеська юридична академія». Одеса, 9 грудня 2022 року. Укладачі: Є.Л. Стрельцов, В.П. Кедик. Відп. редактор Є.Л. Стрельцов. Одеса: ПРЦ НАПрН України, НУ «ОЮА», 09.12.2022. – 214 с.

У збірнику представлені тези доповідей та повідомлень, які були оприлюднені на міжнародній науково-практичній конференції «Завдання кримінального права в умовах надзвичайного стану», присвяченій 25-річчю утворення Національного університету «Одеська юридична академія», яка відбулась 9 грудня 2022 року на базі Південного регіонального центру Національної академії правових наук України та кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія». Збірник розрахований на науково-педагогічних працівників, докторантів та аспірантів, магістрантів та студентів, практичних працівників, всіх, кого цікавлять сучасні проблеми кримінального права.

Відповідальний за випуск:
д.ю.н., професор Є.Л. Стрельцов

Тези друкуються в авторській редакції. Відповідальність за зміст поданого матеріалу несуть автори.

<i>Кріпак Н.Г.</i> ПОНЯТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОСТУПКУ В ЗАРУБІЖНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ.....	178
<i>Купенко А.І.</i> ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО: АНАЛІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ.....	180
<i>Лупу В.С.</i> ТА ФУНКЦІЇ СУЧАСНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА.....	183
<i>Мазур Ю.С.</i> ЗАЛУЧЕННЯ ДІТЕЙ ДО УЧАСТІ У ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТАХ.....	186
<i>Мархайчук Д.М.</i> ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	188
<i>Наливайченко В.О.</i> МАРОДЕРСТВО: ЧИ ВСІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ, СКОЄНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ, Є МАРОДЕРСТВОМ?	191
<i>Рачок А.І.</i> ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИНІВ У СЕРЕДНЬОВІЧЧІ.....	193
<i>Саїк О.Б.</i> ВОЄННИЙ СТАН ЯК ОБСТАВИНА, ЯКА ВПЛИВАЄ НА КВАЛІФІКАЦІЮ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	195
<i>Стащук А.Ю.</i> КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ.....	197
<i>Тарасенко М.Л.</i> ОСОБЛИВОСТІ КІБЕРЗЛОЧИНІВ.....	200
<i>Філімончук М.О.</i> КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ.....	203
<i>Штанько Ю.А.</i> ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК СУБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	206
<i>Ядаменко О.О.</i> ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА МАРОДЕРСТВО ТА ІНШІ ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ДІЇ НАДЗВИЧАЙНОГО АБО ВОЄННОГО СТАНУ: СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД.....	208
<i>Язаджи В.С.</i> ПРОГАЛИНИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ НОРМ У СФЕРІ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНОГО РУХУ.....	210
Streltsov Yevgen. CRIMINAL LAW IN THE CONDITIONS OF THE EMERGENCY (CONFERENCE PRESENTATION)	212

Рачок А. І.,
студентка 2-го курсу факультету
прокуратури та слідства
(кримінальна юстиція)
Національного університету
«Одеська юридична академія»

Науковий керівник: доктор
юридичних наук, доктор теології,
професор, член-кореспондент
Національної академії Правових
наук України
Стрельцов Є. Л.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИНІВ У СЕРЕДНЬОВІЧЧІ

З 1.07.2020 року в українському кримінальному праві поняття «злочин» є видовою характеристикою групи кримінально-протиправних посягань, які поруч з кримінальним проступком утворюють основний інститут суспільно-небезпечних протиправних діянь - «кримінальне правопорушення».

Але, у різні періоди часу поняття «злочин», яке було більш «звичним», набувало різні форми, які у свою чергу визначались, багато в чому, в залежності від політичного та культурного напрямку того чи іншого соціального угруповання. Для прикладу, у Арабському Халіфаті будь-який злочин, вчинений під впливом алкоголю, вважається на порядок більш небезпечним, ніж вчинення такого ж діяння без застосування алкоголю, тому що іслам, якій є основною релігією в багатьох державах, в тому числі і в Арабському Халіфаті, взагалі забороняє вживання алкоголю (харам). ніяк

На більш загальному рівні, під поняттям «злочин» у середньовіччі розумівся *будь-який прояв «невірності»* по відношенню до короля, сеньйора, цеху, гільдії. Проте визначення поняття «вірність» не було достатньо точним, і тому завжди існувала загроза суб'єктивної оцінки цього поняття. У зв'язку з цим, злочинні діяння, ті, що були більш важливими, почали визнаватися порушенням суспільного порядку і спричиняли за собою покарання, які застосовувалися державною владою.

До прикладу, у **Франції** було зроблено спробу розподілити злочинні діяння за так званими розрядами. У *«Кутюмах Бовезі»* розрізняють *три види злочинів: тяжкі, середні і легкі*. До першого виду відносили: *єресь, зраду, вбивство, згалтування, підпал, крадіжку* тощо [1]. Ці злочини каралися достатньо суворо, часто смертю або нанесенням тілесних ушкоджень. Менш тяжкі злочини каралися в основному штрафом, але суддя міг приєднати і ув'язнення.

Подібний розподіл на види злочинів залежно від їх тяжкості притаманний і **англійському праву**. Що стосується **Німеччини**, то там були відомі два види кримінально-протиправних діянь: *злочини і проступки* [2].

Розглянемо, що відбувалося на теренах сучасної України у середньовічному Львові. Слід зауважити, що найбільш поширеними були майнові злочини, а саме: крадіжки, грабежі, шахрайства і неповернення боргів, за якими йшли злочини проти віри.

Щоб бути суб'єктами злочину, особи мали досягнути віку кримінальної відповідальності, який визначався чинними на той час збірниками права. Як правило, діти у віці до 12 років вважалися неповнолітніми, а тому звільнялися від будь-якої відповідальності. Здійснену ними шкоду компенсували батьки або опікуни. Діти, віком від 12 до 14 років, притягалися до відповідальності тільки за умисні злочини, до них застосовували легкі тілесні покарання або сплату штрафу. Часто їх передавали під опіку і

виховання близьких родичів. Згідно з магдебурзьким правом повна кримінальна відповідальність наставала з 14 років [3].

Тяжкі злочини (наприклад, вбивства і збройні напади) були порівняно рідкісним явищем у середньовічному Львові. Злочином проти громадського спокою та міської влади вважалося вбивство стражника під час виконання ним своїх обов'язків або вбивство з корисливих мотивів.

В той же час, у Львові часто крали худобу і коней, з якими в місто приїжджали купці, неодноразовими були дрібні крадіжки, вчинені прислугою в хазяйських будинках. Випадки крадіжок частішали під час епідемій, коли будинки заможних містян залишалися без нагляду. Цікавий факт, що у судових архівах зустрічаються справи про розграбування і багатих єврейських могил.

У середньовічному Львові також були доволі поширеними вуличне хуліганство і вбивства в бійках, що здійснювались, як правило, в стані сильного алкогольного сп'яніння. Непоодинокими ставали бійки між слугами різних панів, між міщанами і шляхтою, між солдатами гарнізону та міською вартою, бійки через борги, азартні ігри, жінок [4].

В кінці XVI — початку XVII століття ситуація у Львові суттєво погіршилася. Багато зловживань зустрічалося в прибутковій торгівлі алкоголем. Щоб боротися з цим явищем, у Львові заснували посаду контролера, який стежив за обсягом бочок, пляшок і кухолів, штрафуючи порушників.

Підсумовуючи все вище сказане мною, можна дійти до такого висновку, що покарання у той час були жорстокими і проводилися публічно. Особливо це було характерним для Середньовічної Європи. Люди повинні були бачити, як карають злочинців і боятися вчиняти подібне. Покарання залежало від скоєного злочину, але з плином часу воно змінювалося. Можна по-різному, з кількох позицій пояснювати суворість і жорстокість каральної системи в Середньовічній Європі. Наприклад, чим сильнішою ставала королівська влада, тим більше вона прагнула підкорити собі всю державно-правову систему. Королівські судді виносили вироки по справах про такі злочини, які раніше підлягали веденню міських судів, цехів, помісних судів, родичів або самого потерпілого. Також, слід зауважити ще те, що королівська влада прагнула обмежити застосування судових поєдинків, вводила жорстокі покарання аж до страти, за злочини проти короля і королівства, проти церкви і релігії.

Список використаних джерел:

1. Вендоверській Р. Хроніки Амбера: цикл романів с.400, 2017
2. Гриненко І.О. Поняття злочину в історії кримінального законодавства та правовій доктрині. Право і суспільство No3. Ч.2. 2017 С. 170-176
3. Література Середньовіччя / Автор-укладач Т.В. Баратова. – Харків: Веста: Вид-во «Ранок», 2001. – 64 с.
4. Mediaevalum. Середнівікі / Л. Войтович, Н. Козак, Ю. Овсінський, М. Чорний. – Львів, 2010.